

Motion till riksdagen 2013/14:N1

**av Jennie Nilsson m.fl. (S, MP, V)
med anledning av skr. 2012/13:140**

2013 års redogörelse för företag med statligt ägande

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att tillsätta en oberoende haverikommission för att utreda berednings- och beslutsprocessen inför Vattenfalls uppköp av det holländska energibolaget Nuon 2009.

Motivering

Staten har en viktig uppgift att värna, förvalta och utveckla de gemensamma tillgångarna som företag med statligt ägande representerar på ett ansvarsfullt sätt. Genom ett långsiktig ägande ska de statliga företagen bidra till en långsiktigt och hållbar tillväxt. De representerar stora värden som svenska folket ytterst är ägare till. Under senare tid har det framkommit kritik över hur de statliga företagen lever upp till de etiska och ekonomiska riktlinjerna som fattats av både riksdagen och regeringen. Detta föranleder frågan om regeringen är förmögen att hantera och sköta de statliga företagen på ett professionellt sätt. Vi ser med stor oro att regeringen i stället har abdikerat sitt ägaransvar.

I februari 2009 köpte statliga Vattenfall det holländska energibolaget Nuon, vilket ledde till den största kontantuppgörelsen i svensk affärshistoria någonsin. Köpet innebar bl.a. att Vattenfalls portfölj breddades till att omfatta flera kol- och gaseldade kraftverk. Affären har i efterhand bidragit till att försämra Vattenfalls finanser drastiskt. Exempelvis redovisade ledningen, inför bolagets årsstämma i april 2013, nedskrivningar på ytterligare 15 miljarder kronor, nedskrivningar som direkt kan härledas till köpet av Nuon. Totalt har man tvingats göra nedskrivningar om drygt 37 miljarder kronor.

Vattenfall är inte vilket företag som helst utan har en tung roll i det svenska energisystemet och för utformningen av den svenska energipolitikens

Fel! Okänt namn på

inriktning. Energipolitiken ska syfta till att trygga tillgången till el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Vattenfall är avgörande för att nå dessa målsättningar. Koncernen med dess samlade tillgångar på runt 500 miljarder kronor är dessutom av mycket stor ekonomisk betydelse för Sverige. Därför är ett professionellt och statligt ägande av Vattenfall en självklarhet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Det har framkommit uppgifter om att det fanns tydliga varningssignaler från tjänstemännen i Regeringskansliet om de ekonomiska riskerna med affären. Det har också framkommit uppgifter om ett hemligt avtal som skyddar Nuon mot besparingar i dess verksamhet fram till 2017. Detta skulle i sådana fall innebära att Vattenfall tvingades genomföra ännu större besparingar i deras verksamhet för att kompensera avtalet med Nuon. Konsekvenserna för Vattenfalls ekonomi och verksamhet kan därför komma att förvärras ytterligare.

Regeringen har som ägare av Vattenfall ett ekonomiskt ansvar för bolagets ekonomi. Regeringen godkände en affär som hittills kostat skattebetalarna 37 miljarder kronor. Det är riksdagens plikt att granska regeringen och kräva att den kan stå för och motivera sina beslut. Men granskningen försvåras av att regeringen ger oklara besked i ansvarsfrågan och dessutom har lämnat flera motsägelsefulla versioner om vad som egentligen hände i Regeringskansliet inför jätteaffären. Turena kring det hårt kritiserade köpet av energibolaget framstår som ytterst märkliga för de riksdagsledamöter som har till uppgift att granska regeringens arbete.

Det borde ha föranlett en gedigen beredningsprocess i Regeringskansliet, där såväl Statsrådsberedningen och Finansdepartementet borde ha varit djupt involverade. Men när statsministern har fått frågor om detta i medierna har han valt att hänvisa till den dåvarande näringsministern Maud Olofsson. Det är anmärkningsvärt. Regeringen har ett gemensamt och kollektivt ansvar för styrningen av Sverige – och där ingår styrningen av de statliga bolagen. Nuon-affären hotar på allvar Vattenfalls möjligheter att klara sina huvuduppgifter. Nu måste alla frågetecken kring regeringens agerande när de godkände affären redas ut. Vi föreslår därför att regeringen tillsätter en oberoende haverikommission. Kommissionen bör bestå av oberoende experter som besitter olika kompetensområden och som ska bidra till att besvara följande frågor:

- ? Vilket informationsunderlag inför beslutet fanns hos bolaget respektive ägaren?
- ? Hur utbyttes informationen mellan bolaget och ägaren, särskilt med beaktande av den riskanalys som gjordes inför affären?
- ? Stämmer det att regeringen före köpet informerades av McKinsey om att ett köp skulle kunna leda till att Vattenfall tvingades till ett framtida kapitaltillskott från skattebetalarna, och om så var fallet, varför godkändes då ändå affären?
- ? Vilka åtgärder har regeringen vidtagit respektive avser regeringen att vidta för att undvika att liknande händelser upprepas?

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 25 september 2013

Jennie Nilsson (S)

Jonas Eriksson (MP)

Kent Persson (V)